

Recensie De Nijl is in Caïro aangekomen

★★★★1/2

Een zeer aangename tijdsbenutting is De Nijl is in Caïro aangekomen. De tekst is van de hand van Peter Van den Eede en Frank Focketyn en dateert van 1998. Franks inbreng destijds is nog steeds voelbaar en je merkt als toeschouwer dat de combinatie van ratio, filosofie en absurdisme, slapstick hem ook niet vreemd is. Het maakt dat deze voorstelling die Willem de Wolf en Peter samen herschreven nog steeds iets universeels heeft. In se gaat de dialoog over leven en dood: 'De dood is voorwaarde van uw schepping' en hoe je naar de twee kijkt, hoe je invult wat je tussen je geboorte en je dood doet en afscheid nemen. De Koe haalde haar inspiratie bij teksten van Schopenhauer, Montaigne en Pascal en ideeën uit Schijn bedriegt van Thomas Bernhard.

4 oktober 2020 – Bert Hertogs

Twee broers staan dicht bij de dood dan bij de geboorte. Beiden hebben last van nierstenen: 'wie zijn kwaal wil verkorten, verlengt ze'. De ene is al die tijd artiest equilibrist of in het Vlaams evenwichtskunstenaar geweest, brak door in het Lido in Parijs en kon als enige ter wereld 21 borden tegelijkertijd laten draaien. In Lyon kwam ie tot het hoogtepunt van zijn carrière, hij deed het zonder het zelf te beseffen met 22 exemplaren waarvan er eentje viel en hij besloot dan maar meteen voor de 23 te gaan. 'De perfectie. De nederlaag tot hoogtepunt gemaakt binnen de drie minuten.' Diezelfde avond kondigde hij aan te stoppen. De acteur (rol van Willem) kende een ander einde van zijn carrière waar zijn broer hem dan ook mee jent: 'Ik wachtte niet zoals onze toneelspeler op een carrière-beëindigende keelontsteking'.

De toneelspeler wou zich nog bewijzen en de slechte kritieken tot op het laatste moment revancheren. Zijn broer ziet dat lichtjes anders, dat zijn dorst naar aandacht onlesbaar was, 'respect' repliceert de toneelspeler. De artiest laat ook geen moment onbenut om zijn broer te kleineren: 'Altijd zien we collega's net iets te laat afscheid nemen. Ook hij had zich de pijn en de frustraties kunnen besparen.' en: 'Hij speelde toneel. Een paar grote rollen. Nooit een heldere u gezegd. Nooit een open o.' Maar later stellen we plots een minderwaardigheidscomplex, ofwel het tegenovergestelde vast van zijn initiële dedain ten opzichte van zijn broer na de dood van Leentje: 'Ze heeft de caravan aan hem nagelaten. Niet aan mij. De toneelspeler verdiende het dus. Niet de artiest. Naar toneelspelers kijken ze op. Niet naar artiesten. De oplichter mocht het hebben. Niet de levensgezel.'

Willem en Peter staan wat hun tijd te verdrijven wanneer het publiek opkomt door achteraan te bijjarten. Heerlijk contradictorisch is dat wanneer niet veel later in de tekst Peter het niet kan vatten waarom mensen in het park hun tijd wat lopen te verniksen. 'Ze verdrijven de tijd. Ze benutten hem niet. Ik verdrijf de tijd als die slecht is. Niet als hij goed is. Als hij goed is weiger ik hem te verdrijven.' en verder stelt: 'Wij gaan ons niet beginnen vervelen. Nooit. Omdat wij veel geest hebben.' later nog eens herhaald in 'Wij vervelen ons niet omdat we grote geesten zijn. Wij gaan ons niet beginnen vervelen' en in de dialoog ook kaarten, sigaren smoren, tikken en trommelen allemaal als ersatz bestempelt: 'Dat de hele wereld met de kaarten speelt. Ze hebben geen ideeën om uit te wisselen. Dus wisselen ze maar kaarten uit.' [...] 'Het kaartspel. Het faillissement van alle ideeën.'

'Nu heb ik zelfs al om mijn teennagels te knippen mijn leesbril nodig. Door dezelfde bril waarmee ik Shakespeare lees, zie ik mijn teennagels. We zouden niet zo lang in leven moeten blijven dat we voor het teennagelknippen een leesbril nodig hebben.' klinkt het bij de toneelspeler die niet langer onthouden kan: 'De woorden vallen gewoon weer uit mijn hoofd.' Daarna luidt het bij de artiest dat beweging belangrijk is, hoewel de twee bijna het ganze stuk in hun stoel zitten – weliswaar soms in hilarische over the top acrobatische houdingen waarbij Peter aan Willem vraagt: 'Als ik nog ergens moet aan trekken moet je het zeggen' omdat alles wat binnen het lijf omgaat constant in beweging is wat onder andere een geniale zin oplevert: 'De longen blijven pompen. Zonder adempauze.' Volgens de artiest kan het lijf dan ook best in beweging blijven om geen disharmonie te veroorzaken.

Over dokters hebben ze geen al te hoge dunk, je kan ze inwisselen als de diagnose je niet aanstaat maar vooral: 'Ge komt binnen gezond en ge komt buiten terminaal' waarbij Peter grote ogen trekt wat het publiek moeiteloos aan het lachen brengt. De toneelspeler stelt: 'Brando zei: acteren dat is iets voor jonge mensen. Altijd gedacht dat dat over het publiek ging. Dat het publiek liever naar jonge

mensen keek. Maar hij bedoelde dat de oudere toneelspeler plotseling zichzelf ziet staan. Je houdt de naïviteit niet vol. Het onomstotelijk geloof. Dat is wat Brando bedoelde.' terwijl het later klinkt: 'Wie veel lacht is gelukkig. Wie veel huilt is ongelukkig.' wat leidt tot een grappige repliek van Peter: 'Da's nen doordenker.'

De Nijl is in Caïro aangekomen van de Koe is zo'n zeldzame voorstelling waar je je aan gaat hechten. Een dialoog die achteraf nog verder echoot in je hoofd. Ook al pleit de artiest voor het tegenovergestelde: 'Ik zeg: niet hechten. Niet doen. Alstublieft. Geen gehecht. Niet beginnen hechten. Het is goed. Ik ben niemands doel. Ik wil niemands doel zijn.'

Gezien op 3 oktober 2020 in kunstencentrum nona in Mechelen.